KYBERŠIKANA

PRŮVODCE FENOMÉNEM PRO KLUKY A HOLKY

ZŠ a MŠ Křešice

E-Bezpečí

JE INTERNET ZLO?

Internet je skvělý nástroj, bez kterého si většina z nás svůj život nedokáže představit. Internet nám nabízí rychlou a snadnou komunikaci, umožňuje nám svobodně vyjadřovat své názory a myšlenky, je zdrojem zábavy a poučení, je pro nás neocenitelným zdrojem informací všeho druhu. Na internetu máme své kamarády a přátele, na internetu se seznamujeme, na internetu můžeme také vydělávat peníze a třeba i zbohatnout. **Internet je prostě skvělý a užitečný.**

Na druhou stranu je potřeba uvědomit si, že internet pro nás může být také nebezpečný - na internetu se můžeme setkat např. s **kyberšikanou, sexuálními predátory**, internetem se také běžně šíří velké množství **malware**, který může infikovat náš počítač či mobilní telefon. Velmi rozšířené jsou také různé druhy **online podvodů** (scam, phishing apod.). Nesmíme zapomenout také na **nebezpečné hoaxy** či **dezinformace**, jež mohou negativně ovlivnit velké množství uživatelů - např. vyvolat paniku.

A právě proto je potřeba naučit se na internetu chovat co nejbezpečněji.

CO JE KYBERŠIKANA?

Kyberšikana nebo také kybernetická šikana je **druh agrese, ve které jsou zneužity moderní informační a komunikační technologie** (mobilní telefony, internetové služby, sociální sítě, SMS apod.) **k ublížení jiné osobě**. Skutečná kyberšikana je **opakovaná** a je **intenzivní**, oběť cítí, že jí útok ubližuje.

Přestože kyberšikana není trestným činem a v trestním zákoníku ji nenajdeme, některé pokročilé formy kyberšikany, jako je třeba vydírání či vyhrožování jiné osobě, trestné samozřejmě jsou. Pak je dobré přizvat k řešení Policii ČR.

DRUHY KYBERŠIKANY:

1. PONIŽOVÁNÍ, NADÁVÁNÍ A URÁŽENÍ
2. VYHROŽOVÁNÍ A ZASTRAŠOVÁNÍ
3. VYDÍRÁNÍ
4. PUBLIKOVÁNÍ PONIŽUJÍCÍ FOTOGRAFIE
5. PUBLIKOVÁNÍ PONIŽUJÍCÍHO VIDEA
6. KRÁDEŽ IDENTITY
7. UBLIŽOVÁNÍ POMOCÍ FALEŠNÝCH PROFILŮ
8. ZVEŘEJŇOVÁNÍ CIZÍCH TAJEMSTVÍ
9. KYBERŠIKANA SPOJENÁ S ONLINE HRAMI

KDE KYBERŠIKANA VZNIKÁ?

Kyberšikana (podobně jako šikana) nejčastěji vzniká ve školním prostředí. Přestože může být kyberšikana anonymní a my nevíme, kdo přesně na nás útočí, výsledky výzkumů realizovaných v České republice i zahraničí dokazují, že **většina útočníků u kyberšikany pochází ze stejné třídy či stejné školy**. Je tedy pravděpodobné, že útočníkem je pravděpodobně některý ze tvých spolužáků či spolužaček (pachateli kyberšikany jsou totiž jak chlapci, tak i dívky).

K útoku jsou nejčastěji využity nejrůznější druhy komunikačních nástrojů: **Messenger, WhatsApp, Discord, Snapchat** v kombinaci se sociálními sítěmi, např. **Instagramem** či **TikTokem**. Oblíbenou aplikací, která se ke kyberšikaně zneužívá, je také anonymizační aplikace **Tellonym**. Přestože se může zdát, že nám tyto nejrůznější aplikace umožňují být v online světě anonymní, **anonymita je ve skutečnosti zdánlivá** a identitu útočníků lze s využitím různých dostupných nástrojů odhalit.

PROČ LIDÉ PÁCHAJÍ KYBERŠIKANU?

Lidé páchají kyberšikanu z nejrůznějších příčin. Kyberšikana **nejčastěji vzniká, protože se chceme někomu pomstít** - **pomsta** je jedním z nejčastějších motivů, se kterými se při řešení případů kyberšikany setkáváme. Útočníci, kteří páchají kyberšikanu z důvodu msty, vnímají své chování jako něco, co je v pořádku, protože pouze napravují „křivdy", které jim (nebo jejich kamarádům) vznikly. **Ve skutečnosti kyberšikana není efektivní cestou, jak tyto křivdy napravovat!**

K dalším motivům, proč kyberšikana vzniká, pak patří např. **nuda**, **skupinový tlak** či **nedostatek empatie**. Nesmíme zapomenout také na kyberšikanu, která **původně vznikla jako žert**, který se ale vymknul kontrole.

Představme si např. situaci, kdy našeho kamaráda či kamarádku vyfotíme o přestávce ve škole v nějaké směšné a třeba i vtipné situaci. Poté fotografii nahrajeme na svůj profil na sociální síti. Jenže naši sledující začnou fotografii negativně komentovat, sdílet, urážet osobu, která je na fotografii vyfocena, fotografie se začne šířit internetem a my nad šířením ztratíme kontrolu. **I takto vzniká kyberšikana!**

KYBERŠIKANA BOLÍ

Pachatelé kyberšikany si často neuvědomují, co svým chováním oběti působí - prostřednictvím internetu třeba nevidí, že oběť pláče, že nemůže spát, že se trápí apod. To, **co z pohledu útočníka vypadá jako legrace, může oběť vnímat jako skutečné násilí** - jako šikanu či kyberšikanu. A u některých citlivějších dětí dokonce **může způsobit i sebevraždu**.

Síla kyberšikany spočívá v tom, že se do ní zapojuje skutečně velké množství lidí - a to jak z okolí oběti, tak i těch, kteří oběť vlastně vůbec neznají a pouze ponižující materiály šíří a komentují.

Kdyby pachatelé cítili, co oběti prožívají, pochopili by, jak bolestivá kyberšikana může být a co může způsobit. A možná by si své chování rozmysleli. **Pamatujte si, za své chování vždy neseme odpovědnost!**

JAK ŘEŠIT KYBERŠIKANU?

Pokud zažíváš kyberšikanu, vyzkoušej následující postup, který ti může pomoci:

1. ZACHOVEJ KLID A POŘIĎ SI DŮKAZY

Vždy si pořiď důkazy o tom, že kyberšikana skutečně probíhá - ulož si například záznamy komunikace, screeny obrazovky apod.

2. POKUS SE ZJISTIT PŘÍČINU

Pokus se zjistit, proč k útokům dochází, někdy může jít třeba o nedorozumění, které se snadno vysvětlí a kyberšikanu půjde rychle zastavit.

3. PŘESTAŇ KOMUNIKOVAT S AGRESOREM

Útočníkovi nenadávej, nenapadej ho, nemotivuj ho k dalším agresivním projevům.

4. ZABLOKUJ TOXICKOU KOMUNIKACI

Jakmile budeš mít důkazy, toxickou komunikaci zablokuj. Sociální sítě disponují mnoha nástroji, které mohou pomoci toxický obsah zastavit.

5. OZNAM ÚTOK DOSPĚLÝM

Svěř se, řekni o kyberšikaně dospělé osobě, které důvěřuješ, ideálně rodiči či učiteli. Mohou ti pomoci problém vyřešit.

6. PROBER S NIMI STRATEGIE ŘEŠENÍ

Poraď se s dospělými, jak dál postupovat.

7. ŽÁDEJ KONEČNÝ VERDIKT

Požaduj informace o tom, jak byla kyberšikana dořešena, jak byl viník potrestán a jak bude zajištěno, aby se situace neopakovala.

KDE HLEDAT POMOC?

Existuje mnoho organizací, které ti mohou s řešením kyberšikany pomoci. Místem prvního kontaktu by však měl být především **rodič**, případně **učitel**. Pokud se potřebuješ anonymně svěřit, můžeš využít například:

LINKU BEZPEČÍ (www.linkabezpeci.cz)
DĚTSKÉ KRIZOVÉ CENTRUM (www.dkc.cz)
PORADNU E-BEZPEČÍ (www.napisnam.cz)

V případě krizové situace (např. v případě vydírání či vyhrožování) můžeš kontaktovat také Policii ČR.

KDE HLEDAT POMOC U NÁS VE ŠKOLE?

ZŠ a MŠ Křesice

TRÁPÍ TĚ NĚCO?

Můžeš zajít za paní učitelkou nebo asistentkou.

ANEBO...

...napsat vzkaz někomu z těchto učitelů do schránky důvěry nebo na e-mail dole

Lenka Špittová

Jiří Černý

Dana Kvapilová

Hana Ženklová

e-mail: skola@zskresice.cz

E-BEZPEČÍ

Centrum prevence rizikové virtuální komunikace
Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Žižkovo nám. 5, Olomouc, 779 00

E-maily:

info@e-bezpeci.cz
vzdělavani@e-bezpeci.cz

Weby:

www.e-bezpeci.cz
www.kybergrooming.cz
www.sexting.cz
www.napisnam.cz
www.digidoupe.cz
www.previtinasiti.cz

Sociální sítě:

facebook.com/ebezpeci
twitter.com/ebezpeci
instagram.com/ebezpeci
youtube.com/ebezpeci